

VILLA ELFVIKIN LUONTOTALON VUOSISUUNNITELMA 2023

Sisällysluettelo

1. Yleistä luontotalon toiminnasta
2. Henkilöstö
3. Luontokoulu
4. Koulujen ja päiväkotien tukeminen ympäristökasvatuksessa
 - 4.a. Vuoden 2023 projekti: Mainiot materiaalit käyttöön Espoon kouluissa
 - 4.b. Luontoretket lapsiryhmille (sesonkiretket)
 - 4.c. Kasvattajien kurssit
 - 4.d. Kestävän elämäntavan polun arvoitus
 - 4.e. Vihreän lipun edistäminen
 - 4.f. Uikunpesä
 - 4.g. Mäyrän metsä
5. Näyttelyt ja tapahtumat
 - 5.a. Eläköön Espoo
 - 5.b. Vaihtuvat näyttelyt
6. Luontopolut ja lintutornit
7. Espoon luontoretket
8. Ympäristökasvatusyhteistyö
9. Tilojen ulkopuolinen käyttö ja kahvila
10. Viestintä
11. Villa Elfvikin ystävät ry

1. Yleistä luontotalon toiminnasta

Villa Elfvikin luontotalo on Espoon kaupungin ympäristövalistuskeskus, joka tarjoaa luonto- ja ympäristötietoutta espoolaisille ja muille kiinnostuneille. Luontotalon tavoitteena on, että talon palvelujen avulla kävijät oivaltavat vastuunsa yhteisestä ympäristöstä ja toimivat itse kestävämmällä tavalla. Luontotalo on yksi Espoon ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen ympäristönsuojelun palvelualueen palveluyksiköistä.

Ympäristöasiat on nostettu Espoo-tarinassa keskiöön, ja Espoo haluaa olla Euroopan kestävin kaupunki nyt ja tulevaisuudessa. Villa Elfvikin luontotalo edistää omalla työllään kestävä kehitystä ja antaa mallia toimia kestäväällä tavalla. Luontotalossa kävijä voi perehtyä kestäville tavoille toimimiseen ja soveltaa näitä tapoja omassa työyhteisössään tai kodissaan. Tuemme myös kouluja ja päiväkoteja niiden kestävä kehityksen työssä.

Tärkeät kohderyhmät suuren yleisön lisäksi ovat koulu- ja päivähoitoikäiset opettajineen ja ohjaajineen, joita erityisesti luontokoulu ja piharakennus Uikunpesä palvelevat. Luontotalon järjestämän luonto- ja ympäristöaiheisen ohjelman, vaihtuvien näyttelyiden ja ulkopuolisen kahvilatoiminnan avulla pyritään luontotalo pitämään mielenkiintoisena ympärivuotisena käyntikohteena.

2. Henkilöstö

Vuoden 2023 alussa Villa Elfvikissä on viisi vakituista vakanssia:

Riitta Pulkkinen, luontotalon johtaja
Sara Svärd, ympäristökasvattaja, osatyöaika
Antti Mikala, ympäristönhoitaja
Katri Luukkonen, suunnittelija
Virpi Mäenpää, toimistos sihteeri

Olemme saaneet täyttöluvan määräaikaiselle ympäristökasvattajan vakanssille 50 % työajalla 31.12.2023 asti. Tämän vakanssin hakuprosessi on käynnissä.

Muita määräaikaisia työntekijöitä ovat luontotalon kaksi opasta, jotka vastaavat talon aukipitamisestä viikonloppuina ja sesonkiretkistä. Lisäksi talossa on kaksi kesätyöntekijää ja siviilipalvelumies 23.8.2023 asti.

3. Luontokoulu

Luontokoulupäivät toteutetaan vuodenaikojen, oppilaiden iän ja ryhmien esittämien teematoiveiden mukaan. Ruotsinkieliset luontokoulupäivät ostetaan asiantuntijapalveluna.

Luontokoulu jatkaa yhteistyötään muiden pääkaupunkiseudun ympäristökasvatustahojen kanssa. Luontokoulun kurssit opettajille ja kasvattajille ovat avoinna myös pääkaupunkiseudun muiden kuntien (jotka ovat mukana tässä yhteistyössä) kasvattajille ja vastavuoroisesti espoolaiset pääsevät muiden kuntien kursseille.

Luontokoulu tarjoaa harjoittelupaikkoja opettajaksi opiskeleville. Asian tiimoilta tehdään yhteistyötä Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen kanssa.

Suomen luontokeskus Haltian luontokoulun kanssa tehdään yhteistyötä, jotta saamme käytettyä resurssit parhaalla mahdollisella tavalla lasten ja nuorten luonto- ja ympäristökasvatukseen hyväksi.

4. Koulujen ja päiväkotien tukeminen ympäristökasvatuksessa

4. a. Vuoden 2023 projekti: Mainiot materiaalit käyttöön kouluissa

Vuoden 2023 projektin tavoitteena on tukea kouluja ympäristökasvatuksessa luomalla valmiita opetuspaketteja luontotalon kouluille tarkoitettujen materiaalien ympärille.

Projektissa luodaan mallit yläkoulun kouluvierailulle luontotalon Ilmastotekoja - ja lumoudu kaupunkiluonnosta -näyttelyjen sisältöjä hyödyntäen. Näitä tekemään palkataan harjoittelija, joka myös syyslukukaudella 2023 tekee kouluvierailuja ja pitää opetustuokioita Kestävän elämäntavan polun arvoituksesta alakoululuokille luontotalossa.

Kouluvierailuista ja opetuokioista viestitään kouluille osana KULPS:iä eli Espoon liikunta- ja kulttuuripolkua.

4.b. Luontoretket lapsiryhmille (sesonkiretket)

Luontotalon oppaat vetävät koululais- ja päivähoitoryhmille suunnattuja luontoretkiä Villa Elfvikin lähiluontoon arkipäivisin toukokuun ja syyskuun aikana.

Toiminnalliset retket on suunniteltu 5-10 -vuotiaille lapsille. Noin 1,5 tuntia kestäviä retkiä on eri teemoilla, esim. satiretki tai tutkimusretki. Retkiä on kaksi päivässä. Ryhmien ohjaajat varaavat ajan toukokuun retkille maaliskuussa ja syyskuun retkille elokuussa. Retket ovat maksuttomia ja niitä voivat varata muutkin kuin espoolaiset ryhmät.

4.c. Kasvattajien kurssit

Villa Elfvikin kasvattajien täydennyskoulutuskurssien teemat tulevat ensi sijassa olemaan kestävään elämäntapaan ja lähiluonnon tuntemukseen liittyviä. Kurssilla käsitellään myös ympäristökasvatuksellisia ja opetuksellisia menetelmiä. Kurssitarjonnan suunnittelua ja kurssiesitteen tekoa yhdessä pääkaupunkiseudun luonto- ja ympäristökoulujen kanssa jatketaan.

4.d. Kestävän elämäntavan polun arvoitus

Villa Elfvikin luontotalon sisätiloissa on Kestävän elämäntavan polku, jonka rasteja voi etsiä kartan avulla. Rastikorteissa kerrotaan, miten luontotalossa toimitaan vastuullisesti. Samalla saa vinkkejä myös omaan toimintaan.

Rasteihin liittyy tarinnallinen ja toiminnallinen opetusmateriaali 4-9 -luokkalaisille: Kestävän elämäntavan polun arvoitus. Koululuokka pääsee ratkaisemaan arvoitusta luontotalossa sopimalla siitä etukäteen. Arvoituksen tehtävien materiaalit on jaettu sähköisenä myös kouluilla käytettäväksi.

4.e. Vihreän lipun edistäminen

Villa Elfvikin luontotalo on Vihreä lippu -toiminnan alueellinen edistäjä ja näin ollen sitoutunut tarjoamaan kurseja ja tapaamisia Vihreään lippuun osallistujille. Yhteistyössä muiden pääkaupunkiseudun edistäjien kanssa on järjestetty huhtikuussa luontotalossa ympäristöraatien tapaaminen. Koronatauon jälkeen pyritään taas järjestämään tämä tauolla ollut pidetty tapahtuma. Lokakuussa järjestetään vertaistukitapaaminen Vihreä lippua kouluissa ja varhaiskasvatuksessa vetäville aikuisille.

4.f. Uikunpesä

Uikunpesä on punaisessa piharakennuksessa oleva pieni kerhotila, jossa on huone keittiövarusteineen ja wc. Pihalla on iso puupöytä penkkeineen. Käytävissä on luppeja, mikroskooppeja, kaukoputki ym. tutkimusvälineitä. Uikunpesää käyttävät espoolaiset päivähoitoryhmät, koululuokat, partiolaiset ja yhdistykset. Tilavaraukset tehdään etukäteen luontotalosta. Tilan voi varata luonto- ja ympäristötoimintaan maksutta. Tila on käytävissä joka päivä klo 9-21.

4.g. Mäyrän metsä

Villa Elfvikin luontotalon toisen kerroksen aulaan on rakennettu lapsille elämyksellisen Mäyrän metsä. Siellä voi pukeutua metsän eläimeksi tai satuhahmoksi, leikkiä eläinkäsinukeilla tai ryömiä mäyrän luolaan. Aina kuun ensimmäisenä sunnuntaina (kesällä lauantaisin) opas lukee satuja Mäyrän metsässä.

5. Näyttelyt ja tapahtumat

Luontotalossa järjestetään ympäri vuoden kaikille avoimia maksuttomia tapahtumia ja näyttelyitä, joiden tavoitteena on syventää kävijöiden luontosuhdetta ja lisätä ympäristötietoisuutta. Tapahtumatarjonnassa huomioidaan erilaisia ympäristöön liittyviä teemaviikkoja- ja päiviä.

Vuonna 2023 kehitetään tapahtumatarjontaa koronavuosien hiljaiselon jälkeen. Keväällä ja syksyllä järjestetään isommat tapahtumat, joihin kutsutaan mukaan yhteistyökumppaneita. Keväällä huhti-toukokuussa järjestetään retkikauden avajaiset ja lokakuun alussa talvikauden avajaiset. Kevään tapahtumiin kuuluvat myös ainakin pyöräilyviikon tapahtuma ja kompostointikurssi.

5.a. Eläköön Espoo –luontotalon perusnäyttely

Perusnäyttely ”Eläköön Espoo” uudistettiin vuosina 2016-2019. Koronasulut ovat vaikeuttaneet uudistetun näyttelyn tunnetuksi tekemistä, joten sitä jatketaan vuonna 2023.

Perusnäyttelyn teemat ovat lehdot, vesiluonto, lähimetsät ja lintukosteikot. Teemoihin voi näyttelyssä tutustua monin eri tavoin. Tutkittavaa löytyy kaiken ikäisille. Koululuokille on tehty opetussuunnitelmaa tukevia tehtäviä näyttelyyn tutustumiseen.

5.b. Vaihtuvat ja lainattavat näyttelyt

Villa Elfvikissä on perusnäyttelyn lisäksi vuosittain esillä vaihtuvia luonto- ja ympäristövalistusnäyttelyä. Vuonna 2023 esillä olevat kuusi näyttelyä tarjoavat monipuolisen kattauksen luontovalokuvia ja taidetta. Vuoden viimeinen näyttely tulee olemaan esillä muita pidemmän ajan, sillä näyttelyiden esilläoloaikaa pidennetään.

Villa Elfvikin tekemiä näyttelyitä lainataan maksutta kouluille ja muille tahoille. Tällä hetkellä lainattavana on seitsemän näyttelyä. Uutena lainattavana näyttelynä on Ilmastotekoja - tehdään yhdessä hiilineutraali Espoo, joka kiertää alkuvuodesta Espoon kirjastoissa ja on lainattavissa syksyllä kouluille.

6. Luontopolut ja lintutornit

Luontotalon ympäristössä kulkee kuusi eriteemaista luontopolkua, osin kaupungin, osin valtion maalla. Vuonna 2022 avatuista uusista mobiililuontopoluista (Liito-oravan matkassa ja Villa Elfvikin lähiluontopeli) viestimistä jatketaan vuonna 2023.

Elfvikin rannassa Metsähallituksen alueelta löytyy lintutorni, huvimaja ja venevaja, joita käytetään myös luontotalon toiminnoissa. Polkuverkostoa Laajalahden luonnonsuojelu-alueella on kehitetty ja yhteistyöstä Metsähallituksen kanssa jatketaan polkujen viitoituksessa ja alueen opastuksessa vuonna 2023.

7. Espoon luontoretket

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan järjestämät luontoretket jatkuvat yhteistyössä muiden pääkaupunkiseudun kuntien kanssa. Retkipalvelun hoitavat ulkopuoliset

palveluntarjoajat – pois lukien Villa Elfvikin sesonkiretket – ja toiminta hoidetaan Villa Elfvikistä käsin. Luontoretkipalvelut ostetaan aikuisten retkille Ympäristötutkimus Yrjölältä ja koko perheen retkille Luonnonihme Ohjelmapalveluilta. Sopimus on voimassa toistaiseksi.

Vuonna 2023 pääkaupunkiseudun luontoretkikalenterin toimitusvuoro on Espoolla.

8. Ympäristökasvatusyhteistyö

Villa Elfvikin luontotalo on mukana ympäristökasvatuksen ja -tietoisuuden yhteistyön kehittämisessä alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Espoon kestävän kehityksen kasvatuksen yhteistyötä jatketaan Kestävän kehityksen kasvatuksen ohjausryhmässä ja toimintaryhmässä Toimekkaat.

Luontotalo on Espoon edustajana Uudenmaan ympäristökasvatuksen ja -tietoisuuden edistämisyhmä Välkkeessä.

Pääkaupunkiseutuyhteistyönä jatketaan luontoretkien ja luontokoulun kurssien yhteistä suunnittelua. Näistä molemmista tehdään vuosittainen julkaisu, jonka toimittamisvastuu kiertää mukana olevien toimijoiden kesken.

9. Tilojen ulkopuolinen käyttö ja kahvila

Luontotalon tiloihin on mahdollista saada ulkopuolisen käytön oikeuksia käyttökorvausta vastaan. Ulkopuolisesta käytöstä on ympäristölautakunnan hyväksymät taksat. Ympäristövalistuksellisista, kaikille avoimista tilaisuuksista ei peritä järjestäjiltä tilavuokraa.

Villa Elfvikin tunnelmallisessa ruokasalissa toimivaa kahvilaa pyörittää Merirosvot Juhlal palvelu Oy. Café Elfvikissä on tarjolla erilaisia suolaisia ja makeita kahvileipiä sekä vegaanisia herkkuja. Sunnuntaisin tarjolla on myös keittolounas. Kahvila on avoinna kesäaikaan viikonloppuisin ja talviaikaan sunnuntaisin ja pyhinä talon aukioloaikoina.

10. Viestintä

Villa Elfvikin luontotalo viestii aktiivisesti niistä asioista ja tapahtumista, jotka kuuluvat sen toimialaan ja tehtäviin. Viestintää tehdään Ympäristönsuojelun palvelualueen yhteisen viestintälinjauksen mukaisesti. Eläköö Espoo -näyttelyn viestinnässä hyödynnämme vuonna 2023 viestintätoimiston asiantuntemusta.

Viestimme palveluistamme espoo.fi-sivuilla, Villa Elfvikin Instagramissa ja Espoon ympäristönsuojelun facebookissa ja satunnaisesti myös Välkkeen facebook-sivulla. Vaihtuvista näyttelyistä viestimme lisäksi STT-Infon kautta ja julisteilla infonäytöissä ja ilmoitustauluilla.

Opettajille ja kasvattajille viestimme ympäristökasvatuspalveluista Essissä (intra) ja syyslukukaudesta 2023 eteenpäin soveltuvien osien myös KULPS:n kautta (Espoon kulttuuri- ja liikuntapolku). Vuonna 2023 otamme lisäksi käyttöön uutiskirjeen opettajille ja kasvattajille. Välitämme myös ympäristökasvatuksen verkostoistamme tietoa

opettajille, varhaiskasvattajille ja muille ympäristökasvatuksen parissa Espoon kaupungilla työskenteleville.

11. Villa Elfvikin ystävät ry

Luontotalon tukiyhdistys perustettiin 1995 ja siitä lähtien yhdistys on tukenut luontotalon toimintaa. Yhdistyksen toiminta noudattaa aikaisempia toimintatapoja. Yhdistyksen hallituksen kokouksiin ja tarvittaessa tapahtumiin (esim. alkukesän lintuyö ja joulumyyjäiset) osallistuvat luontotalon johtaja ja ympäristönhoitaja.